

**Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle
laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista_
VN/32974/2023**

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus tarpeellinen?

Erityispedagogiikan/erityisopettajakoulutuksen tiimin (KTL, OKL Turku ja Rauma) näkemyksen mukaan oppimisen ja koulunkäynnin tuki ei ole nyt voimassa olevan lainsäädännön aikana toteutunut optimaalisesti. Tutkimuksissa ja selvityksissä on kiinnitetty huomiota siihen, että oppimisen ja koulunkäynnin tuen mallia on tulkittu ja toteutettu hyvin eri tavoin ja jopa vastoin lain alkuperäistä tavoitetta (esim. Lintuvuori ym., 2020; Lintuvuori & Rämä 2022; Vainikainen ym., 2018). Vaikka huolenaiheena on, voidaanko näin lyhyellä aikajänteellä (lakiuudistus voimaan 1.8.2025) saavuttaa edellistä toimivampaa tuen kokonaisuutta, jos edellisen uudistuksen toteutuksessa on vielä yli 10 vuoden jälkeenkin suuria haasteita. Nämä haasteet ovat liittyneet erityisesti liian tulkinnanvaraisiin ja väljiin ohjeistuksiin, joista johtuen tuen toteutus on ollut laadullisesti ja määrällisesti hyvin erilaista eri puolilla Suomea. Uusi lakitekstiluoennos ei itsessään ratkaise tätä ongelmaa, koska se tuottaa uusia linjauksia ja ohjeistuksia, joita ei voida lakitekstissä yksityiskohtaisesti selventää. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että näin laajan ja merkittävän uudistuksen käsittelyyn ja lausumiseen on varattu äärimmäisen vähän aikaa, mikä ei aidosti mahdollista lakiluonnoksen ja sen vaikutusten huolellista arviointia.

Turun normaalikoulu katsoo, että uudistus on tarpeellinen ja selkeyttää oppilaalle annettavaa tukea vähentämällä kuitenkin opetushenkilöstön hallinnollista työtä esimerkiksi asiakirjojen määrän supistumisella yhteen. Tämä seurauksena aikaa vapautuu ydintehtäviin. Keskittyminen tuen tarpeiden toimenpiteisiin ja annettaviin tuen muotoihin toteutuu paremmin, kun luovutaan varsin kategorisiksi muodostuneista tuen portaista. Tulkinnanvaraisuus vähenee ja toiminta selkeytyy. Kokonaisuudistus huomioi harjoittelukoulujen erityistehtävän opettajan- ja erityisopettajan koulutuksen ohjatussa harjoittelussa sekä vahvistaa oppimisen tuen siinä oppimisympäristössä, jossa tarve havaitaan.

On tärkeää, että yliopistoja pieninä perusopetuksen järjestäjinä ei veloiteta vastaamaan laajemmin monialaista tukea vaativista oppilaista vaan vastuu on edelleen kotikunnalla ja lisäksi lähialueen koulutuksen järjestäjien yhteistyövelvoite on kirjattu lakiin. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu lakiesityksessä kuvattuna vahvistaa harjoittelukoulujen tuen antamista ja asiantuntemusta tarkoituksenmukaisesti.

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuelle määritelty kokonaisrakenne tarkoituksenmukainen?

Erityispedagogiikan/erityisopettajakoulutuksen tiimi (KTL, OKL Turku ja Rauma):

Esitys pohjautuu siihen, että tuki perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen ja esiopetukseen osallistumiseen annettaisiin ennakoina ja oppilaskohtaisina tukitoimina. Oppilaskohtaisten tukitoimien osalta olisi tehtävä arvio, hallinnollinen päätös ja suunnitelma. Luonnoksen pohjalta jää epäselväksi, miten uudistus parantaa tuen toteutumista ja saatavuutta yksittäisen oppilaan näkökulmasta.

Esityksen tavoitteena on uudistaa lainsäädäntö siten, että tuen muodot olisivat valtakunnallisesti yhtenäiset, selkeät ja monipuoliset. Uusi kokonaisrakenne ei ratkaise alueellisia ja paikallisia eroja oppimisen tuen toteuttamisessa. Nykyisenkin lainsäädännön aikana suurimmat haasteet ovat liittyneet siihen, että ylemmällä tasolla tehtyjä linjauksia tulkitaan paikallisesti eri tavoin ja valtakunnalliset linjaukset konkretisoituvat hyvin eri tavoin paikallisissa OPSeissa ja opiskeluhoitosuunnitelmissa (esim. Halinen ym. 2013; Karvi 2020; Lintuvuori ym. 2020). Tämä ongelma ei poistu sillä, että oppimisen tuen käsitteitä ja toteutustapoja koskevia linjauksia muutetaan.

Esityksen yhtenä tavoitteena on vähentää opettajan työhön kuuluvaa hallinnollisen työn määrää siirtämällä painopistettä oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista ennakoiviin tukitoimiin, jossa tukitoimien hallinnollista kirjaamista suunnitelmaan ei edellytetä. Mikäli ennakoivien tukitoimien kirjaamista ei edellytetä, toteutetut tukitoimet ja niiden vaikutukset jäävät dokumentoimatta, jolloin oppilaskohtaisia tukitoimia ei voida perustaa dokumentoituun tietoon. Mikäli taas ennakoivien tukitoimien kirjaamista kuitenkin edellytetään jollain tasolla, varsinainen kirjaamisen määrä ei todellisuudessa vähene, vaikka asiakirjojen määrä muodollisesti vähenee.

Turun normaalikoulun näkemyksen mukaan kokonaisrakenne on uudistuksessa selkeä ja on havaittavissa, että painotus on siirtynyt ennakoivaan toimintaan. Ennalta ehkäisevä tuki onkin tehokkain tuen muoto. Periaate siitä, että paperityö vähenisi ja aikaa tuen antamiselle jäisi enemmän on juuri oikean suuntainen. Periaate, että yksittäiseen oppilaaseen kohdistuva tuki kirjataan vasta, jos ennakoiva tuki ei ole auttanut, on erinomainen. Hyvää on myös se, että oppilashuollon henkilöstö osallistuu tuen prosessin kirjaamiseen vain tarpeen mukaan.

Siirtymävaiheessa Opetushallituksen ja aluehallintoviraston ohjaus- ja koulutusrooli korostuu, jotta tehdyt muutokset juurtuvat koulujen arkeen, ja vaaditut kirjaukset tehdään oppilaskohtaisesti yksilöllisen tuen kirjauksissa. Tämä on oppilaan oikeusturvan ja oikea-aikaisen tuen kannalta välttämätöntä.

Perusopetuksen oppimäärän rajoittaminen tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen on kirjattu lakiesitykseen asianmukaisesti.

Onko ennakoivia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Erityispedagogiikan/erityisopettajakoulutuksen tiimi (KTL, OKL Turku ja Rauma) pitää tarkoituksenmukaisena, että oppilaalla on oikeus saada ennakoivia tukitoimia joustavasti osana koulun ja esiopetuksen perustoimintaa. Nämä ryhmässä toteutettavat ennakoivat tukitoimet (ennakoiva tukiopeetus, opetuskielen tukiopeetus ja lyhytaikainen erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä) ovat kuitenkin tukitoimia, jotka ovat myös nykyisessä järjestelmässä mahdollisia ja siten jää epäselväksi, miten ennakoivan tukitoimen käsite muuttaa tuen toteutumista oppilaan näkökulmasta nykyiseen tilanteeseen verrattuna.

Koska lakitekstissä itsessään ei määritellä sitä, kuka ennakoivista tukitoimista vastaa, eri opettajaryhmien keskinäiset vastuut jäävät määrittelemättä. Myös useammassa kohdassa korostettu erityisopettajan konsultatiivinen rooli jää määrittelemättä. Lisäksi esityksen ehdollisten sanamuotojen myötä moniammatillisen yhteistyön toteutuminen ennakoivien tukitoimien aikana vaikuttaa ohenevan. Lakiuudistus ei siis tuo ratkaisua havaittuihin tuen toteutumisen haasteisiin. Tämä asettaa paljon vaatimuksia esimerkiksi valtakunnallisille opetussuunnitelman perusteille, joissa vasta todellisuudessa määrittävät tämän lakiesityksen todelliset tavoitteet.

Esityksessä säädetään oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnista, päätöksestä sekä suunnitelmasta mutta ei ennakoiviin tukitoimiin liittyvästä kirjaamisesta. Huolenaiheiksi nousee, miten käytössä olevat ja käytössä olleet ennakoivat tukitoimet tulevat dokumentoiduksi, jos niiden ja niiden vaikutusten kirjaamista ei edellytetä. On myös arvioitava, miten oppilaan eri opettajat tulevat tietoisiksi oppilaalle annetuista ennakoivista tukitoimista, jos niitä ei kirjata mihinkään.

Turun normaalikoulu arvioi, että lakiin kirjattu vaatimus opetuksenjärjestäjälle kirjata ennakoivan tuen resurssointi etukäteen, turvaa annettavan palvelun. Näitä ovat ennakoiva tukiopeetus, tilapäisesti järjestettävä erityisopettajan antama samanaikaisopetus ja konsultaatio sekä opetuskielen tukiopeetus. Laskelmat ennakoivista tukitoimista ovat realistisia ja uskottavia.

Esitys muuttaa siis tuen antamista tukiopeetuspainotteiseksi. Tämä pidentää oppilaan koulupäivää ja esim. kuljetuskunnissa voi olla suuri haaste löytää aikaa tälle.

Onko tarpeen määritellä tapa, jolla erityisopettaja antaa tukea? Miten määritellään tuen tilapäisyys ja säännöllisyys? Näistä tulisi olla valtakunnallisesti yhtenäiset ohjeet.

Onko oppilaskohtaisia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Erityispedagogiikan/erityisopettajakoulutuksen tiimi (KTL, OKL Turku ja Rauma):

Oppilaskohtaiset tukitoimet olisivat luonteeltaan säännöllisiä ja usein pitkäkestoisia. Oppilaskohtaisia tukitoimia olisivat erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä tai pienryhmässä, erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa sekä oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Huolena on, että tämä uudistus merkitsee paluuta vanhaan, jossa kynnys siirtyä hallintopäätöstä edellyttäviin oppilaskohtaisiin tukitoimiin (erityisopetus) oli matalampi kuin nykyisessä oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestelmässä. Tämä voi viivästyttää riittävän tuen saamista, jos rajankäynti ennakoivien ja oppilaskohtaisten tukitoimien

välillä jää epäselväksi ja oppilas jää hallintopäätöstä odotellessaan ilman tarvitsemaansa tukea. Myös nykyisellä järjestelmällä tavoiteltu suurempi joustavuus tuen eri tasojen välillä muuttuu jäykemmäksi, jos muutoksiin edellytetään hallintopäätöstä tai sen purkua.

Vaikka sairaalaopetuksen konsultatiivisia palveluja edelleen kehittämällä sairaalaopetuksen tukea voidaan antaa tasa-arvoisemmin myös sellaisille lapsille ja nuorille, jotka pitkien välimatkojen vuoksi eivät voi osallistua sairaalaopetuksen yksiköissä järjestettävään avo-opetukseen, esitämme huolestuneita esityksen tavoitetta siitä, että ennaltaehkäisevän, oppilaan omaan kouluun tai esiopetusryhmään annettavan sairaalaopetuksen konsultatiivisen palvelun vakiinnuttamisella tavoitellaan varsinaisen sairaalaopetuksen tarpeen vähentymistä. Tämä ei välttämättä ole kaikkien oppilaiden edun mukaista, sillä kaikkia haasteita ei voida ratkaista konsultatiivisella palvelulla. Koemme myös erilaisia oppilasryhmiä eriarvoistavana, että muiden vaatimaan monialaista tukea tarvitsevien oppilaiden konsultatiiviset palvelut jäävät lakiuudistuksen ulkopuolelle.

Turun normaalikoulu arvioi, että sääteltyedellytykset ovat tarkoituksenmukaisia, mutta on ehdottoman tärkeää tarkastella oppilasmäärien vaikutusta opetuksen järjestämisen kustannuksiin. Suunniteltu viiden oppilaan maksimimäärä ryhmässä, jossa tarvitaan erityisopettajan samanaikaisopetusta, voi aiheuttaa m. taloudellisia haasteita sekä toiminnallisia haasteita opetuksenjärjestäjän tai koulun koosta riippuen. Tästä esimerkkinä mm. 1-2 –sarjaiset koulut, joissa jo valmiiksi voi olla pienet ryhmäkoot.

Hyvä olisi, että oppilaan tilanne kuvataan, sen pohjalta tehdään päätös ja suunnitellaan tukitoimet. Ihanteellista olisi, että nämä kaikki olisivat yhdessä paperissa. Jos uudessa luonnoksessa on tämä idea, se kuulostaa toimivalta, tarkoituksenmukaiselta ja tehokkaalta. Jokaisen uudistuksen tulee istua koulun arkitodellisuuteen. Tärkeää olisi, että Opetushallitus laatisi tähän selkeän pohja-asiakirjan. Näin lisättäisiin koulutuksellista tasa-arvoa eri kuntien välillä.

Olisi hyvä, että oppilaan tulisi ensin saada hylätty arvosana, ennen kuin se voidaan yksilöllistää. Yksilöllistämistä koskevat uudistusideat kuulostivat hyviltä. Se periaate, että opsista voidaan väliaikaisesti poiketa, tuntuu järkevältä.

On erinomaista, että lakiin on kirjattu velvoite opettajien välisestä yhteistyöstä esimerkiksi yhteisopettajuuden periaatetta noudattaen sekä hyödyntäen olemassa olevia asiantuntijuuksia. Tämä on harjoittelukoulujen näkökulmasta keskeinen opetussuunnitelman mukaista toimintaa tukeva lisäys. Tehty kirjaus tukee myös opettajien hyvinvointia.

Onko tuen asiakirjoja ja hallintopäätöstä koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Erityispedagogiikan/erityisopettajakoulutuksen tiimin (KTL, OKL Turku ja Rauma):

Esityksessä säädetään oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnista, päätöksestä sekä suunnitelmasta mutta ei ennakoiviin tukitoimiin liittyvästä kirjaamisesta. Huolenaiheeksi nousee, miten käytössä olevat ja olleet ennakoivat tukitoimet tulevat dokumentoiduksi, jos niiden ja niiden vaikutusten kirjaamista ei edellytetä. Samassa yhteydessä on arvioitava, miten oppilaan eri opettajat tulevat tietoisiksi oppilaan saamista ennakoivista tukitoimista, jos niitä ei kirjata mihinkään.

Lakiesityksessä tuodaan esiin, että esityksen tavoitteena on vähentää opetushenkilöstön hallinnollista työtä vähentämällä asiakirjojen määrää. Perusteet tälle pohjaavat Oikeus oppia – työryhmän loppuraportissa esille tuotuihin asiakirjojen laatimiseen liittyvän työn käytännön ongelmiin. Lain muuttaminen ja lomakkeiden määrän vähentäminen ei takaa kirjaukseen liittyvien käytännön ongelmien poistumista, vaan mahdollisesti asettaisi lisähaasteen henkilöstölle omaksua uusia käytänteitä nopealla aikataululla. Käytännön ongelmat olisi mahdollista ratkaista tarkennuksina asiakirjojen laatimisen ohjeistuksiin, mallilomakkeiden sisältöihin, asiakirjatyön teknisen toteutuksen muutoksilla sekä osoittamalla resursseja henkilöstön asiakirjatyön osaamisen kehittämiseen. Näillä keinoilla voitaisiin vähentää loppuraportissa esitettyä asiakirjatyön haastavuutta ja sisältöjen päällekkäisyyttä, mikä sujuvoittaisi asiakirjatyötä ja säästäisi aikaa tuen toteuttamiselle. Lisäksi näin voitaisiin vahvistaa tuen järjestämistä koskevien asiakirjojen ja moniammatillisten työryhmäpalaverien hyödyntämistä aidosti osana tuen järjestämistä sekä edistää henkilöstön tietosuojasaamista. Kirjaamiseen liittyvien käytännön haasteiden ratkaiseminen ei vaadi lakiuudistusta ja siihen tähtäävät toimet tulisi toisaalta toteuttaa myös lakiesityksen voimaan tullessa.

Turun normaalikoulu arvioi puolestaan, että kevennetty malli on tarkoituksenmukainen ja vapauttaa resursseja varsinaiseen työhön.

Onko teillä täydennettävää esityksen vaikutusarvioihin?

Sote-akatemia esittää huolen moniammatillisen yhteistyön onnistumisesta ehdotetussa tuen toteuttamisen mallissa. Nykyistä oppimisen ja koulunkäynnin tukea toteutetaan yhteisöllisen ja yksilöllisen opiskeluhuollon piirissä kuntien kasvatus- ja opetusalan ja hyvinvointialueiden sote-ammattilaisten yhteistyönä. Huomioidaanko tämä opiskeluhuollollinen yhteistyö lasten ja nuorten oppimisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi lakiehdotuksessa riittävän konkreettisesti ja velvoittavasti? Yhteisöllisen opiskeluhuollon nimissä kaikilla koulun ammattilaisilla tulee olla mahdollisuus konsultoida opiskeluhuollon ammattilaisia. Muutosehdotus linjaa tämän konsultoinnin nyt vain erityisopettajalle ja kapeuttaa siksi muiden koulun ammattilaisten roolia opiskeluhuollon toteuttajina. Lakiesitys jättää myös avoimeksi sen, millä tavalla huolehditaan, että kaikki koulun ammattilaiset saavat tarvitsemaansa sote-alan ammattilaisten tukea ja voivat hyödyntää heidän osaamistaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen turvaamiseksi koulun arjessa.

Erityispedagogiikan/erityisopettajakoulutuksen tiimi (KTL, OKL Turku ja Rauma):

Ehdotus 150 erityisopettajan kouluttamisesta todella nopeassa aikataulussa herättää huolen siitä, miten erityisopettajakoulutuksen laatu taataan uudessa tilanteessa. Nopea täydennyskoulutuksen tarve lisää painetta muokata yliopistojen koulutuksia joustavampaa suuntaan (oman työn ohessa suorittaminen), mikä voi heikentää koulutuksen laatua, jos kehittämistyötä tehdään liian nopealla aikataululla.

Huolta herättää myös se, miten lisäkoulutus rahoitetaan. Jos rahoitus jaetaan kunnille, jotka kilpailuttavat yliopistoja, yliopistot eivät ole kilpailutilanteessa samalla viivalla, koska kaikilla ei ole riittävää hallinnollista organisaatiota koulutuksen hallintaan. Tästä voi seurata se, että lisäkoulutukset keskittyvät tietyille kouluttavalle yksikölle, jolla ei välttämättä ole riittävää opetushenkilöstöä tuottaa laadukasta koulutusta.

Huolta herättää myös moniammatillisen yhteistyön toteutuminen ehdotetussa tuen toteuttamisen mallissa. Nykyistä oppimisen ja koulunkäynnin tukea on toteutettu yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon nimissä kuntien kasvatus- ja opetusalan ja hyvinvointialueiden sote-ammattilaisten yhteistyönä. Lakiehdotuksen ehdollisten kirjausten myötä vaikuttaa siltä, että tämä edelleen monissa kunnissa ja hyvinvointialueilla kehitettävänä oleva opiskeluhuollollinen yhteistyö lasten ja nuorten oppimisen ja hyvinvoinnin tukemiseksi ei tule huomioitua annetussa lakiehdotuksessa riittävän velvoittavana. Kun se ei ole lakiuudistuksessa hyvinvointialueita selkeästi velvoittava, on todennäköistä, että riittävien opiskeluhoitopalvelujen saatavuus vaarantuu hyvinvointialueiden kiristyneessä taloustilanteessa. Yhteisöllisen opiskeluhuollon nimissä kaikilla koulujen ammattilaisilla tulisi olla mahdollisuus konsultoida opiskeluhuollon ammattilaisia erityisopettajien lisäksi. Muutosehdotus linjaa konsultoinnin nyt vain erityisopettajalle ja kapeuttaa näin muiden koulun ammattilaisten roolia tärkeänä opiskeluhuollon toimijana.

Edelleen, kun erityisopettajan konsultatiivista roolia tuen toteuttajana korostetaan, millä tavalla huolehditaan, että erityisopettajat ja heidän kauttaan koulun ammattilaiset saavat tarvitsemaansa sote-alan ammattilaisten asiantuntevaa tukea ja osaamista lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen tukemiseksi koulun arjessa?

Turun normaalikoulu näkee vaikutusarviot uskottavina ja asianmukaisina. Laskelmissa on taustalla käytetty ajan tasalla olevaa informaatiota. Yksinkertaistamisen pyrkimys on hyvä.

Tämä lakimuutos edellyttää tulevaisuudessa myös asetuksen opetushenkilöstön kelpoisuusvaatimuksista päivittämistä, jotta erityisopettajan ja erityisluokanopettajan tehtäväkuvat voidaan ajantasaistaa eikä siihen jää tulkintamahdollisuutta vanhasta lainsäädännöstä. Opettajakoulutuksen näkökulmasta tällä on vaikutusta lisäksi mm. koulutusohjelmiin.

Opetuksen järjestäjiä tulisi velvoittaa tekemään myös kielteiset päätökset. On ristiriitaista, että oppilaalla on oikeus tarvitsemaansa tukeen (esim. pienluokamuotoinen opetus on oppilaan oikeus), mutta sitä koskevasta päätöksestä saa tehdä valituksen vain, jos se oikeus myönnetään oppilaalle. Jos opetuksen järjestäjä tekeekin kielteisen päätöksen, siitäkin pitäisi voida valittaa. Päätökset ja perustelut pitäisi saada kirjallisina ja niissä pitäisi olla valitusoikeus.

Ryhmän koko: kun ryhmässä voi olla vain viisi tuen oppilasta, tämä on ongelmallista. Tästä voi seurata, että myönteisiä päätöksiä tehdään aiempaa vähemmän.

Toinen haaste on poikkeuspykälä, jonka mukaan viiden periaatteesta voidaan poiketa, jos tuen oppilas tulee kesken lukuvuoden ryhmään. Mitä tapahtuu lukukauden lopussa, jos vuoden aikana on tullut kuudes tuen oppilas. Ei ole oppilaan etu, että ilman pedagogista perustetta hänet siirretään pois omasta ryhmästä. Tämä vaarantaa tukea tarvitsevien asemaa, jos järjestelmä on näin tiukka.

Jos koulu on yksisarjainen, käytännössä on mahdotonta siirtää sinne kuudetta tuen oppilasta tai tehdä päätös oppilaalle, jolla ilmenee tuen tarve.

Alueilla, joilla on monikielisiä, viidessä tuen oppilaassa/ ryhmä on mahdotonta pysyä, jos halutaan noudattaa valtakunnallisesti yhteneviä kriteereitä siitä, kenelle tukipaperit kirjoitetaan.

Asiakirjojen vähentäminen neljästä yhteen kuulostaa hyvältä. Entä miten asiakirjojen laatiminen käytännössä hoituu? Milloin asiakirja on valmis, jos yksi asiakirja sisältää tuen tarpeen arvioinnin muistiin kirjattuna ja siihen perustuvan suunnitelman eli kuinka tuki toteutetaan?

Esityksen mukaan oppilaskohtaisen tukitoimet vaativat hallintopäätöksen. Tämä lisää byrokratiaa. Tällä hetkellä hallintopäätös tehdään vain erityisen tuen oppilaille, uudistuksen jälkeen kaikille, joilla oppilaskohtaisia tukitoimia.

Onko teillä parannusehdotuksia esitysluonnokseen?

Turun yliopiston Sote-akatemian näkemyksen mukaan esitetty oppimisen tuen lakiuudistus on kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisen moniammatillisen yhteistyön varmistamisen näkökulmasta liian ehdollinen ja voi siksi heikentää moniammatillisen yhteistyön yhdenvertaista resursointia ja edellytysten varmistamista eri kuntien ja hyvinvointialueiden kesken. Esitetty lakiuudistus herättää huolen siitä, miten oppimisen tukeen liittyvän moniammatillisen yhteistyön onnistuminen voidaan jatkossa turvata kouluissa nykyistä paremmin, jos lakiin kirjattu ohjaus esitetään ehdollisessa konditionaalimuodossa. Esityksessä tulee kiinnittää huomiota moniammatillista yhteistyötä koskevien kirjausten veloittavaan esitystapaan.

Erityispedagogiikan/erityisopettajakoulutuksen tiimin (KTL, OKL Turku ja Rauma) näkemyksen mukaan tällaisen nopealla aikataululla toteutettavan suuren muutoksen sijaan oppimisen tuen uudistamistyössä olisi keskitytty nykyisen järjestelmän ongelmakohtien tutkimusperustaiseen ratkaisemiseen. Se olisi ollut sekä tuen tarpeessa olevien oppilaiden että opettajien etu. Tukeen ja tuen toteuttamiseen liittyvien käsitteiden kokonaisvaltainen uudistaminen siinä vaiheessa, kun edellisen uudistuksen juurruttamistyö on tutkitusti kesken, ei palvele oppilaita eikä tuen toteuttajia.

Parannusehdotukset tiivistetysti:

Ennakoivien ja oppilaskohtaisten tukitoimien rajapinta tulee määritellä selkeästi oppilaan näkökulmasta, jotta varmistetaan, että oppilas saa todella tarvitsemaansa tukea heti, kun hän sitä tarvitsee. Se, että ”painopistettä siirretään ennakoiviin tukitoimiin” ei saa tarkoittaa sitä, että oppilas ei saa kaikkea tarvitsemaansa tukea tai että sen saaminen hidastuu hallintopäätöstä odotellessa. Jotta uudistus oikeasti palvelisi oppilasta, siirtymään tulisi olla aidosti joustava ja sujuva. Nykymuodossa tekstissä kyllä vakuutetaan, että näin käy mutta sitä ei perustella riittävästi.

Ennakoivien tukitoimien ja niiden vaikutusten kirjaaminen tulee säätää edelleen velvoittavaksi ja kirjaamisen käytäntöjä tulee kehittää opettajan työkuormaa keventäviksi. Tällä varmistetaan se, että oppilaan ennakoivat tukitoimet tulevat riittävästi dokumentoiduksi ja se, että kaikki oppilaan kanssa toimivat opettajat ovat tukitoimista tietoisia.

Konsultatiivisen sairaalaopetuksen lisäksi muiden vaativaa monialaista tukea tarvitsevien oppilaiden konsultatiiviset palvelut tulee huomioida lakiuudistuksessa.

Moniammatillisen yhteistyön toteutuminen koulun arjessa tulee määritellä riittävän velvoittavasti. Se on sekä monialaista tukea ja asiantuntemusta tarvitsevien oppilaiden etu että opettajien työhyvinvointikysymys. Tutkimusten mukaan toimiva moniammatillinen yhteistyö tukee merkittävästi opettajien työhyvinvointia (esim. Holmström 2023).

Lakiuudistusesityksessä tulee ottaa selkeä kanta oppimisen tuen ja opiskeluhuollon yhdyspinnalla toimimisen haasteisiin. Mittavaa lakiuudistusta tehdessä tätä koulujen arjessa havaittua haastetta ei voi sivuuttaa. Toimiva ja riittävä opiskeluhoito on oppimisen tuen toteutumisen edellytys.

Turun normaalikoulu toteaa opetusryhmien osalta, että viiden oppilaan enimmäismäärä voisi ylittyä enintään sen lukukauden ajan, jona oppilas on siirtynyt kouluun. TNK ehdottaa, että tässä puhuttaisiin lukuvuodesta, koska kouluvuosi järjestellään lukuvuosittain, eikä kesken vuoden ole tarkoituksenmukaista muuttaa luokkajakoja.

Opetushallitukselta saatava selkeät, yksiselitteiset ohjeet lain toteuttamisesta.

Tiedoksi

Turun yliopiston kirjaamo